

PAGODERNES KINA

EN VIGTIG DEL AF 2000 ÅRS KULTURHISTORIE

Man skal ikke bevæge sig ret meget omkring i Kina, før man får øje på en af buddhismens hellige bygninger, en pagode. Dem findes der et par tusinder af rundt om i Kina. I dem opbevares buddhistiske relikvier af enhver art, fra en tand, der siges at have befundet sig i munden på buddhismens stifter, til buddhastatuer og århundredgamle skrifter.

Af Henrik Strube

Songyue-pagoden i Henan-provinsen er den ældste bevarede pagode i Kina. Den er næsten 1500 år gammel. Den har undgået ødelæggelse, fordi den er bygget af sten. Andre pagoder fra den tid og før var af træ og er gået til grunde. I 1958 blev Songyue-pagoden motivet på et kinesisk frimærke.

Den kinesiske pagode har en to tusind år lang historie og findes i mange arkitektoniske former. Den første pagode i Kina blev bygget af træ i år 68 efter vor tidsregning, den nyeste blev indviet i 2007.

Oprindelsen til bygning af pagoder i Kina kan føres tilbage til begravelsesceremonier i Indien i det femte århundrede før vor tidsregning, nemlig til årene efter at grundlæggeren af buddhismen, Siddharta Gautama, (også kendt som Sakyamuni) var død. (Hvornår han døde, er de lærde uenige om, men måske i 480 f.v.t.).

Efter indisk skik blev asken og de øvrige jordiske rester efter en konge eller en anden person med høj status i samfundet dækket med en jordhøj omkring et træ. En sådan gravhøj blev kaldt en *stupa*. Ordet, der er fra det oldindiske sprog sanskrit, betyder „en dyng“. Det blev efterhånden betegnelsen for en struktur til opbevaring af de jordiske rester af en konge, en helgen eller en helteagtig skikkelse.

Siddharta Gautama fik lavet lidt om på denne skik. Han bad sine disciple sørge for, at hans aske og ejendele blev fordelt i otte stupaer, der blev bygget i otte kongeriger specielt til at opbevare hans jordiske rester. At de skulle deles i otte portioner skulle symbolisere otte store begivenheder i hans liv.

På jagt efter sandheden

Den religion eller filosofi, som Siddharta Gautama grundlagde, har sit navn efter sanskrit-ordet buddha, en titel, der betyder „den oplyste“ eller „lysbæren“.

En buddha er en person, der er nået frem til sandheden om den menneskelige tilværelse. Siddharta Gautama, der stammede fra en fyrsteslæggt i Nordindien, forlod sin familie og vandrede omkring i mange år for at finde denne sandhed. Den nåede han frem til gennem dyb meditation og var dermed en „oplyst“ person, en buddha. Siddharta Gautama blev derfor kendt som Gautama Buddha.

I følge buddhismen er begær årsagen til alle lidelser. En person, der

har udslettet begæret, opnår *nirvana*, en tilstand af intethed, og undgår dermed en pinefuld genfødsel, liv og død.

Mange stilarter

Buddhismen, og dermed dens hellige bygning stupaen, der i sin kinesiske udformning hedder en pagode, kom til Kina i det første århundrede efter vor tidsregning, flere århundreder efter Gautama Buddhas død. Under påvirkning fra kinesisk arkitekturs traditioner gennem tiderne og den kinesiske buddhismes ændrede skikke har pagodernes bygmestre tilpasset stil og indretning efter tidens og de lokale forholds krav. Ifølge kinesiske eksperter skal man lede længe for at finde to pagoder, der er ens udformede.

En kinesisk pagode består i sin grundform af tre dele: et fundament, en krop og en top. Stupaens runde fundament blev i pagoden firkantet, den halvkugleformede krop eller hvælving, der betragtes som stupaens centrale del, blev i pagoden høj og slank, ofte i flere etager med tagudhæng for hver etage, og toppen blev til en skål, hvorfra et spir udgik. Flere ændringer kom til i tidens løb. Kinesisk tænkning, skikke, livsmønstre, samfundsstruktur, mytologi og politik samt buddhismens udvikling var med til at bestemme en pagodes udseende og indretning.

Materialerne der blev brugt, skiftede med tiderne. I de første 500-600 år, efter at buddhismen kom til Kina, (dvs. fra Han-dynastiet til Sydlige og Nordlige dynastier, 25-589), var de fleste pagoder bygget af træ. De kunne modstå jordskælv, men gik tabt på grund af brand, råd og insektangreb. Træ blev efterhånden afløst af mursten og sten. Der findes også pagoder bygget af fx bronze og keramik.

Fundamentet har ofte et underjordisk kammer, hvor relikvier gemmes, kroppen (hoveddelen) er hul, så der bliver plads til fx en buddha-statue og til at folk kunne opleve pagoden indefra, og spiret prydes ofte af en lotusblomst som symbol på sjælens renhed og på lykke og fremgang.

I templerne var pagoden oprindeligt den centrale bygning og blev derfor placeret i midten af området med hovedhallen, der var stedet for bøn og tilbedelse, bag sig og tempelområdets andre bygninger udenom. Men under Tang-dynastiet, dvs. fra ca. 600 e.v.t., fik hovedhallen en højere status, så den blev flyttet op på siden af pagoden, og senere flyttedes pagoden ud i tempelområdet eller helt udenfor.

Pagodernes glans

Samtidig ændredes pagodens formål. Oprindeligt blev den brugt til at opbevare de jordiske rester af Gautama Buddha, men det kneb naturligt nok efterhånden med at finde flere hellige effekter med forbindelse til ham – en hårtot, et stykke klædning osv. – så genstande med tilknytning til hans lære blev nu sendt til opbevaring i pagoderne, fx hellige skrifter og remedier til ceremonier.

Pagoderne mistede noget af deres

religiøse betydning og opførtes uden tilknytning til templer. Det var almindeligt antaget, at de var beskyttende og lykkebringende for en hel egn på grund af deres dominerende arkitektur og den formodede indflydelse på åndernes gunst. Spiret på en pagode tiltrak lyn, det var med til at få folk til at tro, at en pagode havde forbindelse til det overjordiske.

Alene ved sin arkitektoniske udstråling kastede en pagode glans over egnen og skabte forventninger om, at den havde betydning for folks hverdag og trivsel. Det medførte, at der blev bygget pagoder i fx administrationscentre. De mindre betydningsfulde steder fulgte efter, og der blev efterhånden prestige i at have en pagode inden for rækkevidde, så også private familier på landet fik bygget pagoder, fx i tilknytning til et palads. Ofte høje med mange etager, for kun betydningsfulde familier havde lov til at bo i høje huse.

Pagoderne har mistet en del af

deres betydning som religiøse helligdomme. De er i højere grad blevet turistattraktioner, og det er de lokale administratorer og turistchefer ikke utilfredse med. Rejselederne sørger for, at turister og andre besøgende i Kina får set den stupalignende Hvide Dagoba – en tibetansk udgave af en pagode – i Beihai-parken i Beijing, Den Store Vildgås-pagode i Xian eller De Syv Harmoniers pagode i Hangzhou.

Den højeste

Jiangsu-provinsen i Østkina fik i 2007 en seværdighed, som nok skal tiltrække turister, i hvert fald kinesiske, nemlig Kinas (og muligvis verdens) højeste pagode. Den er blevet bygget i Tianning-templet i Changzhou til erstatning for den gamle pagode, der er blevet ødelagt ved krigshandlinger. Templets abbed, Songchun, begyndte i 1992 at søge penge og andre om penge til at bygge en ny pagode. Bidrag strømmede ind fra hele Kina og fra kinesere i udlandet. Byggeriet kunne med de kinesiske myndigheders velsignelse gå i gang i 2002, og den ny pagode blev indviet 30. april 2007.

Pagoden har, ifølge nyhedsbureauet Xinhua, kostet 300 mio. yuan (over 200 mio. kr.). Der er anvendt en speciel art træ fra Myanmar og Papua Ny Guinea. Pagoden er med sine 13 etager 153 meter og 79 centimeter høj. Til taget er brugt 75 tons guld og messing. Spiret er af guld. En bronze-klokke, der vejer 30 tons, er anbragt på øverste etage. Dens klange kan høres fem kilometer borte.

Den første

Hvordan Kina fik sin første pagode fremgår af forskellige historiske dokumenter. Kejser Ming, der residerede i Østlig Hans hovedstad, Luoyang, så i en drøm i 64 e.v.t. en tyve meter høj person med stråleglans omkring sig komme flyvende fra vest. Hans rådgivere mente, at han havde drømt om en gud der hed Buddha og ophold i Indien. Kejseren sendte en større delegation til Indien for at høre mere om Buddha. Delegationen vendte hjem med billeder og bøger om Gau-

Jiangsu-provinsens nye seværdighed, Tianning-pagoden, blev indviet den 30. april 2007. Blandt de 8000, der deltog i højtideligheden, var 108 ledere af buddhistiske samfund i mange lande. Pagoden er Kinas højeste – knap 154 meter. Den hidtil højeste, Liaodi-pagoden i Hebei-provinsen, er 84 meter høj. (Foto: scanpix).

tama Bhudda samt to buddhistiske munke, ridende på en hvid hest.

For at de to gæster kunne bo standsmæssigt lod han i år 68 bygge et tempel, der fik navnet Den Hvide Hests tempel. Her blev Kinas første pagode opført. Den var af træ og er for længst gået til grunde. Templet kaldes undertiden for den kinesiske buddhismes vugge.

Den ældste

Songyue-pagoden i Henan-provinsen er Kinas ældste bevarede pagode. Ud over at have overlevet alle omvæltninger siden 523, bliver den af pagodeeksperter rost for at være „en let, knejsende, yndig bygning, der er et udtryk for et højt kunstnerisk design. Den har en fuldendt struktur og stil“.

Den er bygget af gullige mursten, holdt sammen med ler og er knap 40 meter høj. Murene er 2,5 meter tykke. Den er rigt dekoreret med løver og lotusblomster. Under pagoden er der en underjordisk serie af rum, hvori der opbevares buddhistiske relikvier, skrifter og statuer af Buddha.

Buddhas tand

De jordiske rester af Buddha er Buddhismens helligste relikvier. Dem bliver der værnet om, hvad historien om en tand, der menes at have tilhørt Gautama Buddha, vidner om.

Da liget af buddhismens stifter var blevet brændt (formentlig i det femte århundrede før vor tidsregning), fandt man ifølge buddhistiske skrifter, to af hans tænder i asken. Den ene endte på Sri Lanka, den anden havnede ad omveje i en pagode i Det Himmelske Lys' Tempel i Vestbjergene ved Beijing. Den var først en tur i Xinjiang-provinsen og blev fundet i Nanjing i det femte århundrede e.v.t. Den blev ført til Changan (det nuværende Xian) og senere til det nuværende Beijing, indtil den blev anbragt i Zhaoxian-pagoden, der blev bygget specielt til dette det aller mest hellige buddhistiske relikvie i 1071 i templet i Vestbjergene.

Templet blev lagt i ruiner af britiske og andre vestlige invasionsstyrker i 1900, og Zhaoxian-pagoden blev stærkt beskadiget. Da nogle munke

ryddede op, fandt de i ruinerne af pagoden et skrin med indskriften: „Sakyamunis (dvs. Gautama Buddhas hellige tand, 23. april, syvende år af Tianhuis regime“, (dvs. år 963).

Tanden blev omhyggeligt opbevaret i et buddhistisk kloster. Først efter 49 års forløb begyndte buddhistiske kredse i Beijing at overveje, hvordan den skulle bevares for eftertiden. Med den kinesiske regerings godkendelse besluttede man at bygge en pagode til tanden i samme område hvor den ødelagte pagode havde ståert. Byggeriet begyndte i 1958 og blev fuldført 1964.

Pagoden er 51 meter høj og har tretten etager. Indvendig fører en stentrappe op til hovedhallen, hvor tanden opbevares i en lille guldpagode midt i hallen.

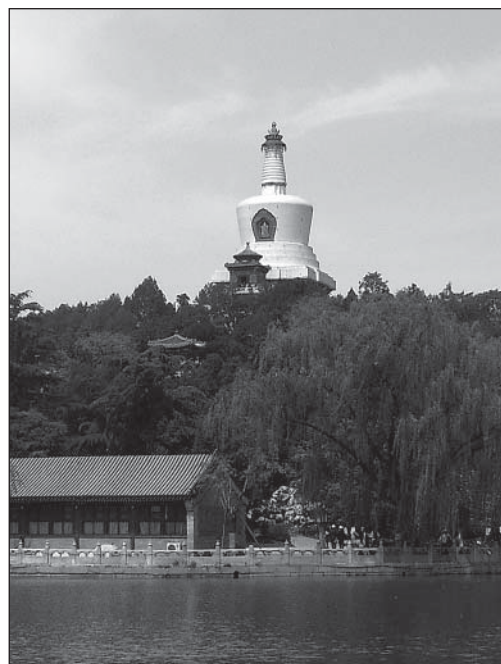
Når der er særlige fester i udlandet kan tanden udlånes. Det skete fx, da man i 1999 i Hongkong for første gang kunne fejre Buddhas fødselsdag. Tanden blev bragt til den tidligere britiske koloni med et specialfly, ledsaget af et omfangsrigt hold af sikkerhedsvagter. Den har også været en tur i Thailand for at deltage i kong Bhumibols 75 års fødselsdag.

Ifølge kinesiske opgørelser er der 100 mio. buddhister i Kina. Men tallet er usikkert, da folks religiøse tilhørsforhold ikke registreres i de officielle statistikker.

塔

Da de buddhistiske skrifter skulle oversættes fra hindu til kinesisk, var der ikke noget kinesisk ord for pagode eller stupa, og der fandtes heller ikke noget, der lignede denne særlige bygningsform. Derfor måtte man opfinde en helt ny betegnelse (pagode) og et nyt skrifttegn, nemlig ta (塔 tā). Det findes første gang anvendt i det fjerde århundrede e.v.t. i et værk om kinesiske skrifttegn.

Den Hvide Dagoba-pagode i Beihai-parken i Beijing, blev opført i tibetansk stil i 1651 i anledning af den femte Dalai Lamas besøg hos kejser Shunzi. (Foto: Shizhao/Wikimedia).

Lingguang-pagoden, hvor Buddhas tand opbevares. (Foto fra „Ancient Temples in Beijing“, China Esperanto Press 1993).

